

EL
RUM
L'IVAM
RUM!
SERÀ
TERRITORI
RABLE

DOSSIER PER A LES ESCOLES

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

IVAM

IVAM AL TERRITORI
EL RUM-RUM SERÀ MEMORABLE

Curs 2020-21

Centres participants:

CRA Terra de Riu-raus

CRA la Serranía

CRA La Serra

Un projecte de:

La Figuera

Curadoria educativa i coordinació tècnica:

Irene Llàcer (Dept. d'Educació de l'IVAM)

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

IVAM

L'IVAM AL TERRITORI

L'IVAM al territori és una línia de treball del Departament d'Educació dissenyada específicament per a dialogar amb col·legis rurals agrupats (CRA), els quals acolliran i seran protagonistes d'una experiència de caràcter performatiu i lúdic que s'insereix en els llenguatges propis de l'art contemporani i actual.

Aquesta experiència pilot que iniciem el curs 2020-2021 té per objectiu acostar l'IVAM i les lògiques pròpies de la creació contemporània a una selecció de petites localitats del territori valencià gràcies a un projecte que requereix la complicitat entre el museu i el centre educatiu del municipi. Els projectes que es desenvolupen en aquesta línia d'acció impliquen un treball previ al projecte, establint una relació entre els CRA participants i l'IVAM, així com entre l'alumnat i els veïns i veïnes de la localitat.

Els CRA participants han sigut seleccionats amb caràcter previ gràcies a un estudi i mapatge del territori valencià seguint una sèrie de criteris objectius i comptant amb una distribució territorial equilibrada entre les tres províncies que componen el territori valencià.

EL PROJECTE: EL RUM-RUM SERÀ MEMORABLE

Quina remor ens arriba del museu? Podem crear un rum-rum que arribe fins al museu?

El rum-rum serà memorable és el projecte que inaugura la línia d'acció *L'IVAM al territori* per al curs 2020-2021. És un projecte del Departament d'Educació de l'IVAM amb la col·laboració del col·lectiu valencià d'art i educació La Figuera.

El rum-rum serà memorable pretén activar un procés pedagògic crític per a facilitar un coneixement i una aproximació a l'IVAM, com a museu d'art contemporani, a partir de la tensió entre la idea d'un lloc per a la conservació d'obres d'art (per a la memòria) i un lloc de construcció social (d'activació del coneixement per a rellegir l'actualitat). Una tensió sobre la importància que hi ha entre els "grans relats", que contenen les obres que conserva el museu, i les "petites històries", que conformen les vides del nostre entorn quotidià en contextos aparentment allunyats de la centralitat cultural.

El propòsit d'aquest projecte és generar una reflexió conjunta al voltant de les idees que tenim sobre un museu i sobre l'art contemporani per a realitzar una acció que engue la participació dels CRA i implique la comunitat educativa i els veïnats, plantejat de forma conjunta i visibilitzant els discursos i les històries quotidianes a través de l'art contemporani en una acció performativa al territori.

El projecte es desenvoluparà als diferents aularis de cada CRA, mitjançant l'activació de diferents reflexions i accions a partir de materials sonors i físics. L'objectiu de les diferents activacions és generar curiositat en l'alumnat i en l'entorn de cada aulari. Es farà per mitjà de la invitació a participar en la creació d'una nova efemèride al poble. L'alumnat dels aularis serà l'encarregat de rebre les veus del museu i interpretar-les per a, més tard, arreplegar les veus del veïnat i donar visibilitat als relats que formen part de la vida quotidiana durant la jornada final.

La finalitat del projecte és que l'alumnat siga el protagonista d'una jornada en la qual es visibilitzaran els relats quotidians del seu context més proper. Aquest procés culmina en una passejada amb caràcter reivindicatiu i una acció de ràdio amb la qual podrem compartir el treball fet durant el procés de reflexió i acció dut a terme en cada aulari.

OBJECTIUS

- Generar una comunicació i diàleg entre les veus que habiten el museu i les veus del territori proper i dins de l'escola.
- Plantejar una situació tant motivadora com oberta i inclusiva que estímul la curiositat i el desig de participar en la comunitat educativa.
- Fomentar la participació de la comunitat educativa i del veïnat en un projecte conjunt i obert que pretén generar visibilitat i importància a les històries quotidianes.
- Acostar les realitats del museu a l'escola mitjançant un dispositiu crític de coneixement, anàlisi i reflexió que promoga la construcció de sentit.
- Facilitar la producció de relats propis que es puguin activar en una acció col·lectiva de dimensió pública i que s'hi incorporen en un arxiu conjunt amb altres processos realitzats en altres CRA.

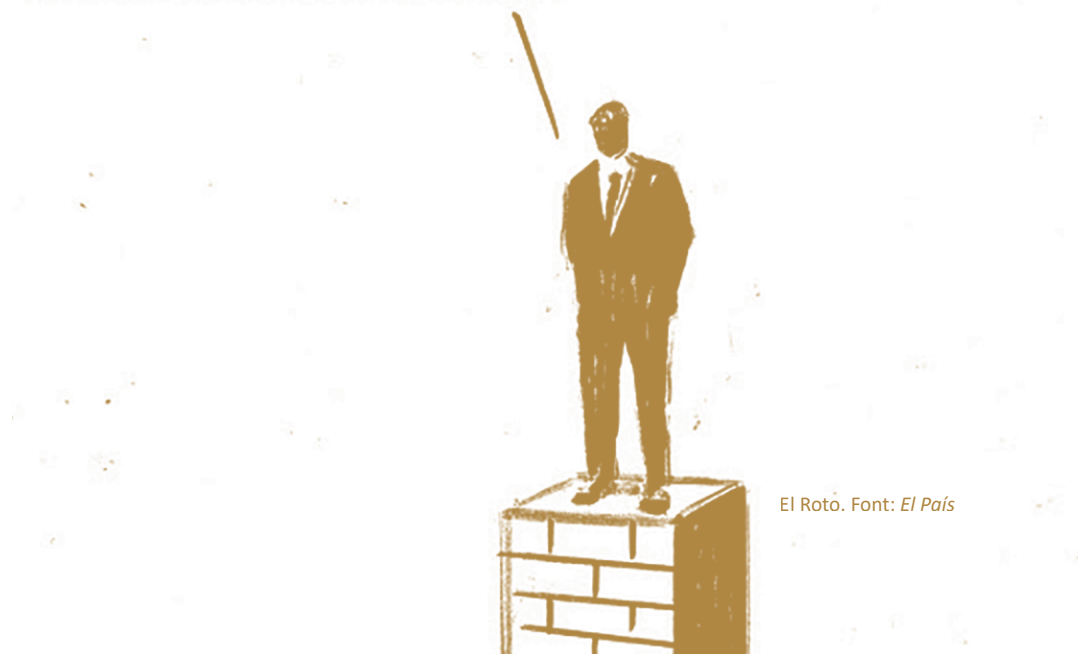
PETITS I GRANS RELATS

El rum-rum serà memorable vol posar en joc i visibilitzar les tensions existents entre les intuïcions i expectatives de l'alumnat respecte al museu d'art contemporani, i les realitats i històries que habiten el territori proper a l'alumnat. Per a què va un museu al meu poble? Què em pot aportar? Què pense que hi ha en un museu? Per això, plantejem que arribe el museu a través de les veus de les persones que hi treballen, per a contraposar des de l'inici el gran relat al voltant de la conservació i la memòria, i la construcció social que se'n fa des de la vivència i la experiència.

Volem trencar amb la dinàmica pròpia de l'explicació per a poder observar, a través del joc, el misteri, la teatralització..., quines són les intuïcions i sentiments de l'alumnat respecte a l'art contemporani i el museu. Serà amb aquestes intuïcions i tensions amb les quals treballarem al llarg de tot el procés.

De la mateixa manera, volem acompanyar un procés de reflexió al voltant de quines veus s'escolten i generen els "grans relats" de la història, per a plantejar la intencionalitat pròpia del discurs fent dubtar de la possibilitat d'objectivitat en els relats i visibilitzant que contenen una intenció i unes suposicions que cal fer explícites a través de les pròpies representacions de l'alumnat i les veus de les persones que treballen al museu.

LA HISTORIA ME JUZGARÁ, PERO PARA MAYOR SEGURIDAD YO ELEGIRÉ A LOS HISTORIADORES

En la fase de recerca i creació de les històries, l'objectiu es acostar a l'alumnat les possibles fonts primàries per a conèixer un moment i interpretar-lo de forma crítica, en aquest cas volem donar valor a les històries quotidianes i possiblement properes en el temps enfront dels grans personatges de temps allunyats a la realitat actual de l'alumnat, volem generar la consciència que l'experiència viscuda és una font que cal tractar i donar valor a les fonts orals, als testimonis... per a conèixer i generar un procés de creació.

Placa d'un carrer de Madrid.
Font: *Secretos de Madrid*

Per acabar, amb la JORNADA MEMORABLE volem generar un acte reivindicatiu i col·lectiu en el qual es visibilitzen possibles noves fites de la història del poble basades en aquelles experiències personals, però també socials i comunitàries, i donar valor així a les reflexions prèvies.

Autor: José Garzón
Font: www.territorioarchivo.org

L'ART: FORMES D'ENTENDRE I CREAR REALITATS

Aquest projecte es planteja des d'una idea de l'art com una forma de fer i pensar relacionada amb les pràctiques artístiques contemporànies. Per aquest motiu, el plantejament i les propostes que es desenvolupen en aquest dossier acullen disciplines associades tradicionalment a l'art (com la pintura, el dibuix, el *collage*, l'escultura, la fotografia, etc.) i incorporen també, de manera significativa, formes d'art efímer (en aquest cas la *performance* i l'art sonor) que, malgrat comptar amb més d'un segle de pràctiques legitimades, encara s'associen poc a l'educació artística.

El projecte planteja un procés de creació col·lectiva en què tècniques clarament relacionades amb les arts plàstiques dialoguen amb processos associats a altres àmbits de la cultura i el coneixement. La recerca, la història, la política, l'escriptura, la comunicació, el teatre poden formar part d'aquesta petita aventura en què allò realment important serà generar formes de comprensió i representació crítiques de la realitat polièdrica en la qual activarem aquest projecte.

Els dispositius triats per a donar forma a les accions finals, que hem anomenat JORNADA MEMORABLE (que tancarà el projecte en cada aulari i farà visible aquest procés de creació col·lectiva), responen a les necessitats pròpies del projecte. Es tracta d'una *performance* col·lectiva que transcorrerà pels carrers del poble i una acció radiofònica que ens permetrà agrupar la diversitat de relats construïts alhora que ens permet fer-los arribar a la resta del poble, ja siga presencialment o escoltada en directe per *streaming*.

En el primer cas, la *performance* col·lectiva, són evidents les arrels populars d'aquest format. Podem imaginar aquesta acció com una processó, una cercavila o una manifestació. Sovint les pràctiques artístiques contemporànies s'apropien críticament d'aquestes manifestacions de la cultura popular per a resignificar-les, modificar-ne el contingut i explotar les seues possibilitats socialitzadores.

En el cas que ens ocupa, la *performance* tindrà l'objectiu de convocar el poble a l'acció radiofònica que es realitzarà a continuació i també esdevindrà una peça col·lectiva d'una gran potència visual per mitjà de pancartes, banderes, ampliació sonora i la mateixa presència de la xicalla en moviment. Si voleu ampliar informació sobre aquestes pràctiques vegeu l'annex "Accions d'art col·lectives a l'espai públic".

One year celebration. Pierre Huyghe, 2006

Wheat & Steak. Antoni Miralda, 1981.

Reflectantes contra el mal. Colectivo Enmedio, 2013

La segona part de la JORNADA MEMORABLE consistirà en una acció radiofònica. La ràdio, malgrat no formar part de l'imaginari quotidià de la xicalla actual (tal com ho era en generacions anteriors), és un format que es comprén amb molta facilitat, s'executa amb un dispositiu tècnic molt assequible i permet una producció amb molt pocs mitjans i recursos.

El radioart és una disciplina, dins del gènere de l'art sonor, amb què molts artistes han fet ús del mitjà, l'aparell i el mateix concepte radiofònic per a explorar possibilitats creatives de tota mena. Molts d'ells han fet ús d'aparells de ràdio en instal·lacions artístiques, o fent-los servir com a instruments de peces sonores. Però la ràdio, des del seu component socialitzador, ha estat també un format ideal per a convocar i donar veu (de la forma més directa que ens podem imaginar) a col·lectius de tota mena. Les accions sonores realitzades per artistes esdevenen experiències (i a vegades experiments) en què caben multitud de formes d'expressió: la narració, l'entrevista, la ficció (la radionovel·la), la poesia, experiments sonors, els documentals, etc. Si desitgeu ampliar més informació sobre aquests aspectes, vegeu l'annex "Art sonor i radioart".

The War of the Worlds.
Orson Welles,
1938

Emisiones Cacatúa.
Teatron,
2012

Finalment, aquestes dues manifestacions artístiques efímeres ens deixaran un seguit de rastres en forma d'arxiu, objectes i document sonor que s'incorporarà a un repositori del projecte juntament amb els resultats dels processos d'altres CRA, a fi de conformar així una gran obra col·lectiva, sempre en procés.

Els enemics del poble i l'infern. Lluc Mayol, 2017

DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

O [ANTI]MANUAL D'ÚS PER A L'EQUIP DOCENT

Aquest projecte es desenvolupa a partir d'una senzilla estructura, consistent en dues fases prèvies de treball autònom als aularis i una jornada final d'accions conduïda pel col·lectiu La Figuera.

La durada total del projecte és d'aproximadament huit setmanes, des que arriben els primers materials d'activació a l'aulari fins que té lloc la jornada final.

Per al desenvolupament de les dues fases de treball autònom es posarà a disposició dels aularis un seguit de materials que faciliten un treball coherent amb els objectius del projecte i un desenllaç eficaç en relació amb els processos pedagògics i artístics que es pretenen posar en joc.

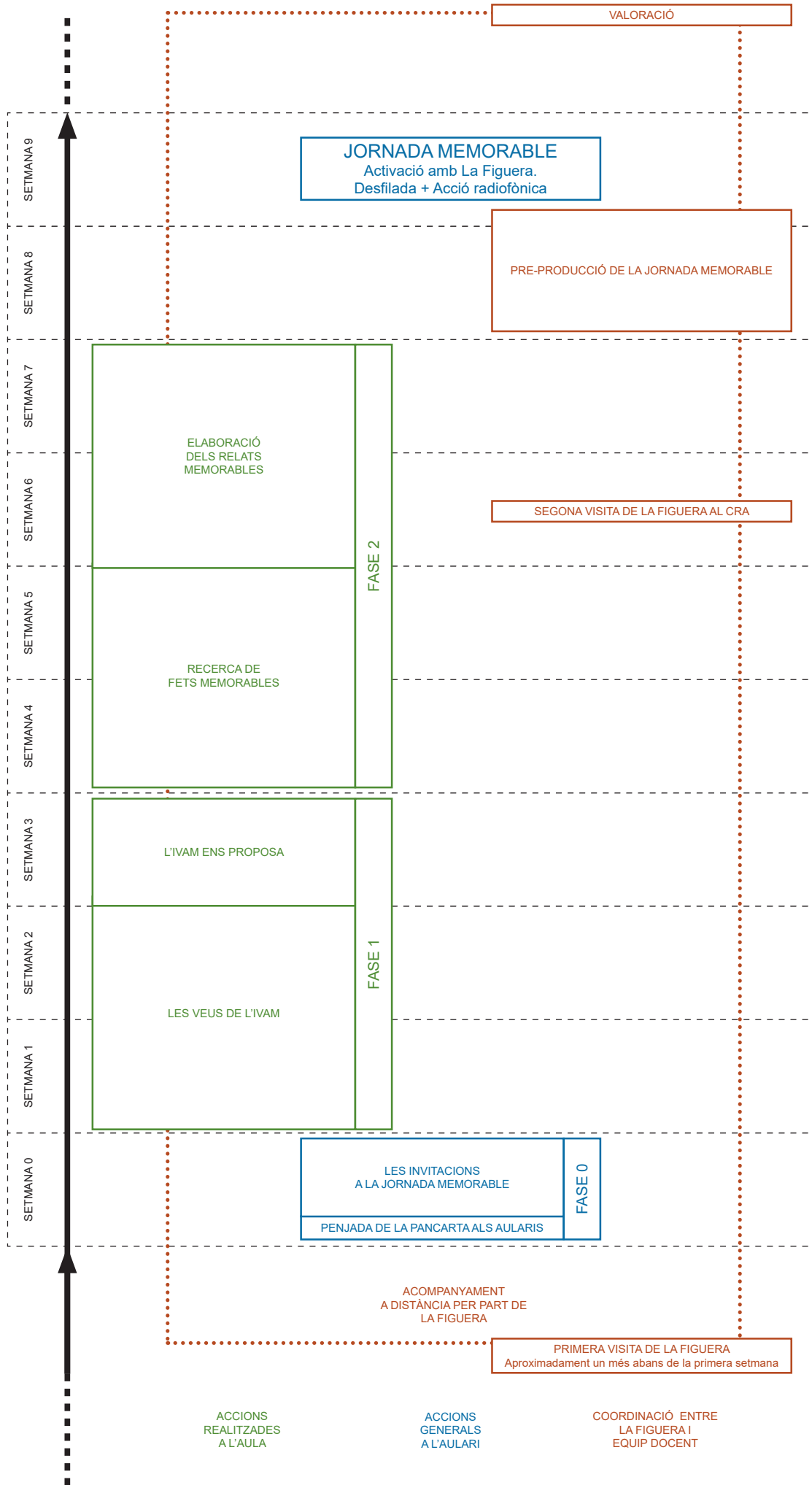
També es posarà a disposició dels equips docents un acompanyament virtual, i en algunes ocasions presencials, per a resoldre dubtes, acompanyar processos i resoldre situacions no previstes en aquest projecte.

D'aquesta manera, tant els materials que es posen a disposició dels aularis com les diferents activitats proposades en aquest dossier es plantegen com a propostes en termes ideals, però és evident que cada centre, cada context, cada grup requereix una adaptació singularitzada que ningú millor que els docents de cada aulari pot reconèixer i proposar.

Per aquest motiu és important no entendre aquest dossier com un manual d'ús estricte, sobretot en els plantejaments de les dues primeres fases, sinó més prompte una guia de propostes i suggeriments que poden ser adaptades i modificades a les característiques de cada cas.

En tot cas, és important que cada variació, ampliació o desviació de les propostes realitzades en el dossier es compartisca amb l'equip de La Figuera per a minimitzar qualsevol contradicció o incompatibilitat amb els plantejaments i dispositius preparats per a l'acció final i d'aquesta manera assegurar uns resultats coherents amb els recursos disponibles i els objectius marcats.

TEMPORALITZACIÓ DEL PROJECTE

VISITES DEL COL·LECTIU LA FIGUERA AL CRA

Abans de començar, l'equip de La Figuera farà una visita a l'aulari principal del CRA per a reunir-se amb el claustre o les persones implicades i responsables de les activacions en cada aula, segons particularitats i necessitats de cada centre. L'objectiu d'aquesta reunió és conèixer l'equip, resoldre dubtes del dossier que s'enviarà prèviament a la visita i acompanyar les primeres reflexions al voltant del projecte.

Durant el procés d'arreglada d'històries de la fase 2 es farà una **segona visita del col·lectiu La Figuera per a reunir-se amb l'equip docent**. Aquesta vegada es farà una visita a cada aulari per a conèixer l'espai i preparar l'acció final i, finalment, es farà una reunió amb tot l'equip docent implicat en el procés per a compartir les reflexions donades durant l'activació i els possibles dubtes que sorgisquen. En aquesta reunió prepararem els materials arreglats per l'alumnat i treballarem amb l'equip per a omplir una fitxa tècnica de cada història seleccionada que incloga les dades necessàries per a generar un guió i els materials que es necessiten de cada grup, també per a assessorar en els possibles formats de relat de les històries.

En aquesta visita també s'aprofitarà per a realitzar contactes amb agents col·laboradors del municipi i per a posar en marxa una petita campanya de comunicació que genere expectatives entre les veïnes i veïns.

MATERIALS

Per al desenvolupament del projecte en cada aulari es comptarà amb un seguit de materials i equips que facilitaran totes les accions i activitats proposades.

El col·lectiu La Figuera gestionarà aquests recursos i els farà arribar als aularis en diferents moments:

A. Un paquet arriba a l'escola

Abans de la data d'inici (marcada com a setmana 0 en la temporalització del projecte), cada aulari rebrà un primer paquet amb els materials necessaris per a activar les propostes de les fases 0 i 1:

- **Una pancarta de lona** amb el lema "El rum-rum serà memorable".
Mides: 2 x 1,5 m. Disposa d'ullets per a ser penjada amb facilitat.
(Material per a la proposta 0.1.)
- **Targetes d'invitació** per a cada alumne de l'aulari.
Mides: 15 x 7 cm. Imprès sobre cartolina.
S'entregaran en paquets destinats a cada aula. Cada paquet durà impresos els codis QR que vinculen les targetes a les "veus de l'IVAM" triades per a cada aula.
El disseny de les targetes disposa d'un espai per a personalitzar-les amb els noms de les xiquetes i xiquets
(Material per a la proposta 0.2.)
- **Una memòria USB** que conté:
Arxius d'àudio MP3 "Les veus de l'IVAM" per a facilitar l'audició a l'aula o en espais sense connexió a Internet (material per la proposta 1.1).
Arxiu de vídeo "L'IVAM ens proposa" (material per a la proposta 1.2).
Altres documents i arxius d'interès que poden ser reproduïts o compartits (dossier, textos transcrits de "Les veus de l'IVAM", etc.).
- **Imatges impreses** sobre suport rígid. Mida de 21 x 21 cm.
(Material per a la proposta: 1.2.)
- **Sobres per a l'adaptació de la proposta 1.1** que contenen:
Imatges en suport rígid que representen a les persones que treballen a l'IVAM
Transcripció dels audios de cada persona per poder llegir a l'aula. Hi ha un sobre per persona (7 en total)
- **Sobres amb les instruccions per a l'arreplegada d'històries.** (Material per a la proposta 2.1)

B. En la SEGONA VISITA del col·lectiu La Figuera al centre es farà entrega del material per a estendre el rumor pel municipi que consisteix en un tiratge de **cartells de format DIN A3 en què es personalitzen** les dates de les accions en cada municipi. El tiratge es pactarà amb cada centre depenent de les dimensions del poble i punts de difusió previstos.

C. **El material i equips per la realització de la JORNADA MEMORABLE** arribaran amb el col·lectiu La Figuera la mateixa data de les accions.

- Materials fungibles i ferramentes bàsiques per a la confecció de pancartes (cartó, vares de fusta, cola, ampliacions d'imatges realitzades per la xicalla, ferramentes de retolació, etc.).
- Equips de so i electrònics per a la realització de l'acció radiofònica i la desfilada (vegeu l'annex "Rider tècnic").

FASES DE TREBALL

FASE 0

La primera fase del projecte vol desencadenar als aularis el misteri i la remor al voltant de l'arribada del museu, quines són les idees prèvies de l'alumnat sobre això i quines sensacions i tensions es generen. Per això, cal mantindre l'ambient d'intriga a l'aulari, evitant les explicacions i jugant amb l'alumnat en aquesta història que apareix a l'escola.

0.1 LA PANCARTA

Descripció i objectius

Abans de començar el treball a les aules de manera directa és important generar un ambient en el qual l'alumnat siga particip d'un misteri que ocorre a l'escola. Per això proposem iniciar el procés sense explicacions al voltant de què passarà, què esperem dels grups de xiquets, d'on naix la proposta...

L'objectiu de la pancarta és **crear un moment d'expectació respecte al projecte**, generant una remor basada en les expectatives de l'alumnat al voltant de l'objecte aparegut. L'han posat les mestres? Què és un rum-rum? Què volen que fem amb això?

Proposta per a treballar

Una setmana aproximadament abans de començar es penjarà en un lloc visible de l'aulari on tot l'alumnat puga veure-la. És recomanable fer-ho en un moment en què l'alumnat no estiga present, de manera que en arribar a l'escola siga una sorpresa per a totes.

Les docents que acompanyen el procés hauran de jugar també a aquesta sorpresa, evitant explicar als grups qui ho ha fet o per què.

Pensem que pot ser un moment ideal per a escoltar i observar quines són les suposicions que fan els xiquets i xiquetes, per a conèixer les seues **idees prèvies** al voltant de les paraules que hi apareixen o inclús les seues **actituds** respecte a una proposta d'aquest tipus.

La pancarta romandrà posada durant tot el procés del projecte fins al dia de la JORNADA MEMORABLE. Al llarg de les sessions podran anar relacionant la pancarta amb la resta d'accions de manera que puguen anar descobrint per ells mateixos les diferents parts del procés i participar-hi.

0.2 LES INVITACIONS A LA JORNADA MEMORABLE

Descripció i objectius

Arribarà una invitació a l'esdeveniment de la JORNADA MEMORABLE en format de **targeta impresa per a cada alumne**. Aquest element és el primer que es presenta explícitament com a part d'un projecte amb l'IVAM. Amb el format d'invitació personal volem **implicar l'alumnat en el projecte** i fer-lo protagonista de la jornada.

Les targetes inclouran la data de l'esdeveniment d'acord amb la data de la jornada i espai per a posar el nom de cada alumne. Es repartiran les targetes en cada aula ja seleccionades, de manera que cada aula compte amb 4-6 veus que arriben del museu i, juntament amb la resta d'aules de l'aulari, cada alumne o grup d'alumnes arribe a una de les veus.

Amb aquesta acció podem observar quines **intuïcions** hi ha respecte a un esdeveniment que organitza un museu: ens interessa que vinga al poble? Ens sentim apel·lats pel que ens proposa? Com pensem que serà? Duran una exposició?

Proposta per a treballar

En el moment d'entregar les invitacions és important **no desvetlar encara el misteri**, recomanem entregar les invitacions donant importància al fet que s'ha rebut una invitació a un esdeveniment per part de l'IVAM, però sense explicar encara què guarda el codi QR que hi ha en cada invitació. D'aquesta manera, els xiquets i xiquetes podran descobrir-ho per ells mateixos depenent de la intriga i expectatives que tinguen. És important remarcar que no han de perdre la invitació, ja que els àudios estaran repartits en cada aula; de tota manera, entregarem targetes extra per si se'n perden.

Per exemple, podem entregar la invitació abans del cap de setmana explicant que "ens ha arribat una invitació a cadascuna per a un esdeveniment que farà l'IVAM al poble, és una invitació personal, no podem perdre la nostra perquè no es pot canviar", deixar el cap de setmana o **un parell de dies** per a observar si genera interès o si entre el grup ho comenten abans de passar a escoltar els àudios conjuntament i compartir reflexions. Als dos o tres dies d'haver repartit les invitacions caldrà fer un **recordatori** per a saber si ja han escoltat totes les persones els àudios, si no ho ha fet ningú o inclús si han descobert el que inclou el codi QR o no i per què.

FASE 1

En aquesta fase es pretén generar una aproximació a les idees prèvies de l'alumnat al voltant de la idea de museu d'art contemporani, la relació que tenim amb el museu i les idees al voltant dels relats i la història.

En aquesta fase es generen irrupcions en el funcionament habitual de l'aulari amb l'objectiu de generar un ambient de curiositat i motivació que acoste a l'alumnat les idees principals i les preguntes germinals del projecte:

- *Què/Qui és l'IVAM? Què és un museu d'art contemporani?*
- *Què m'arriba del museu? Què li pot interessar de mi al museu?*
- *Quines relacions podem establir entre les "grans" històries que contenen les obres de la col·lecció de l'IVAM i les "petites històries" de vida de cada una de nosaltres?*

1.1 LES VEUS DE L'IVAM

Descripció i objectius

En cada targeta d'invitació hi ha un codi QR que ens porta a un enllaç on està penjat un àudio, i cada àudio conté **la veu d'una persona que treballa a l'IVAM**. Aquestes persones ens contenen un moment que consideren important en la seua experiència com a persones que treballen al museu i la descripció d'una obra de la col·lecció important per a elles, dient el títol de l'obra i l'autor/a.

Amb l'escolta dels àudios volem que l'alumnat pugui conèixer el museu des d'una perspectiva diferent a l'habitual, establint una relació entre les obres que conté el museu i les persones que l'habiten.

Amb aquesta proposta es comença a **reflexionar al voltant dels "grans relats" i les "petites històries"**. L'objectiu és trencar amb la idea preconcebuda que les obres d'art i els "grans relats" són com ho descriuen els llibres, com diu qui conta la història. Volem que puguem pensar sobre això mitjançant les veus de persones que descriuen una obra des de la seua forma de veure-la, trencant amb la descripció tancada. Amb això no volem caure en el relativisme i, per això, sempre tindran a l'abast títol i nom de l'autor/a per a poder consultar informació. Però sí que volem preguntar-nos si hi ha relació entre les històries personals de la gent que treballa al museu i les obres d'art que expliquen, si escoltar altres persones ens acosta o recorda a altres experiències o altres obres.

Amb aquestes reflexions l'objectiu és pensar sobre **el valor de l'oralitat i la representació**: plantejant-se si es construeix la història des de la persona que l'explica o qui la imagina i la representa, obrint el debat al voltant de si totes les persones ens imaginem igual allò que escoltem o vivim, si d'una mateixa realitat no es poden generar interpretacions diferents segons les nostres vivències i perspectives. També ens permet parlar de quines són les persones que ens expliquen coses al nostre voltant, si sempre són persones que en saben més o tenen més edat, més experiència, més poder i si ens agrada, o si ens agrada més o menys quan és una persona que considerem entre iguals.

En relació amb les idees prèvies de l'alumnat i la seua relació amb la representació en imatges volem que mitjançant la representació visual de relats sonors puguem pensar al voltant de si és veritat que "una imatge val més que mil paraules", de si hi ha paraules i imatges que tenen sempre una relació i quines són i si ens interessa més la realitat o la representació d'aquesta realitat. És un bon moment per a observar i acompanyar el pensament al voltant de quins tipus de representacions ens són més properes (llibres de ficció, llibres de text, pel·lícules, publicitat...).

Proposta per a treballar

Per a escoltar els àudios proposem que, després de l'audició individual que han pogut fer en rebre la invitació, se'n practique una audició conjunta. Per això, és important saber en quin punt es troben els i les alumnes: si ja han escoltat els seus àudios, els han compartit amb altres i si tenen els mitjans tècnics per a fer-ho.

Cada aula tindrà **entre 4 i 6 àudios** repartits, de manera que entre tot l'aulari puguem accedir a veus diverses. Això

dependrà en part del nombre d'alumnes i la disponibilitat temporal a les aules; per això, en les reunions prèvies organitzarem els àudios i les invitacions. Encara que els docents tindreu a l'abast tots els àudios, cada aula tindrà els seus àudios repartits de manera que no es repetisquen.

L'objectiu d'aquesta proposta es poder **representar visualment les veus que escoltem**, de cada persona tindrà dos àudios: la història personal i la descripció d'una obra. Poden escoltar totes les persones juntes un dels àudios i fer un dibuix del que entenen que ens està contant; recomanem propiciar un ambient en el qual els i les alumnes puguem estar interpretant el que escolten i plasmar-ho de manera individual abans de comentar-ho per a poder després reflexionar sobre les diferències en les interpretacions de cada persona. També és important que ho representen directament de l'audició i no tinguin accés previ a les obres ni a una descripció dels possibles treballs de les persones que parlen, per a poder deixar que l'alumnat siga qui imagine lliurement el que escolta. Per a treballar a l'aula els àudios proposem dos moments:

Un **primer moment en el qual cada alumne interpreta de manera individual els àudios** que escolta. Cal fer dues representacions per persona: una de l'experiència personal i l'altra de l'obra de la col·lecció. Per a aquesta activitat necessitarem diverses sessions en les quals escolte els àudios tot el grup mentre cada persona fa la seua interpretació. Les representacions es poden fer en qualsevol format i/o tècnica artística (en funció del grup, els seus interessos, possibilitats i habilitats). Poden ser representacions en dibuix, fotomuntatges, representacions amb el cos o qualsevol altra forma de realitzar una imatge.

Una vegada hem fet l'audició i la representació dels àudios proposem un **moment de compartir, comparar i reflexionar de forma conjunta** al voltant de les similituds i les diferències que hi apareixen. Per a fer això es pot fer una exposició conjunta per aules o grups que ens permeta observar el treball dels altres i els done valor i visibilitat. És en aquest moment en el qual podem aprofitar per a reflexionar conjuntament al voltant de les qüestions plantejades amb anterioritat.

Cada docent pot adaptar els moments per a realitzar les reflexions, les representacions i la mostra segons les necessitats i interessos del grup. La duració d'aquesta part de la proposta és de dues setmanes aproximadament.

Adaptació a Infantil i opcionalment primer cicle de Primària

Per als grups de menor edat proposem tractar la interpretació d'una forma menys abstracta; per això, proporcionarem els textos transcrits de les veus del museu i una imatge representativa de cada persona que parla.

Proposem que, encara que tinguem els àudios al seu abast en la invitació, a l'aula es presenten els relats com una carta o missatge, de manera que les persones a càrrec del grup puguem presentar diferents "personatges" i llegir de la seua pròpia veu el missatge que ens envien. També és possible que cada persona adapte els textos per a fer-los més accessibles si ho considera necessari.

La forma de representar visualment el que han escoltat pot ser, com en la proposta general, mitjançant qualsevol tècnica artística o format.

Per a compartir les representacions, recomanem fer-ho des de la interpretació dels personatges presentats i el joc, deixant la paraula en el guió improvisat del joc simbòlic. Per exemple, repartint les targetes impreses de les persones a l'alumnat i que escenifiquen la experiència que han escoltat.

1.2 L'IVAM ENS PROPOSA

Descripció i objectius

La fase **L'IVAM ens proposa** comença amb un vídeo del museu animat (amb ulls i boca propis) que ens explica més coses sobre ell mateix i quina proposta té per a la xicalla de l'escola. En aquest moment és quan es visibilitza la proposta de l'IVAM per a la jornada. Mitjançant el vídeo volem presentar el treball a realitzar generant una necessitat que ha de ser resolta, una proposta que els convida a participar de la jornada com a protagonistes, canviant el rol de visitant que consumeix quan arriba al museu pel rol de creadors i impulsors culturals a l'entorn.

Més tard, es presenten **imatges en format de postal** que exemplifiquen possibles històries amb preguntes guiades al voltant de les imatges. L'objectiu d'aquestes imatges es ajudar l'alumnat a fer el camí contrari a les activitats anteriors: abans rebíem una veu i la representàvem visualment i ara ens arriba una imatge amb la qual hem de crear una història. Amb això, volem acompanyar el grup en el procés d'aprendre com es crea una història per a la següent fase de treball.

Proposta per a treballar*

Les maneres de presentar el vídeo poden ser múltiples, però proposem una presentació que mantinga un cert ambient de misteri i expectatives i, per tant, que el vídeo estiga preparat a l'arribada de les xiquetes i xiquets a l'aula de manera que tan bon punt hi arriben s'apaguen els llums i es reproduïska.

És important que després de veure el vídeo tinguem temps per a poder parlar amb el grup i assegurar-nos que han entés el missatge, és amb aquest vídeo que es presenta la jornada i s'encarrega a l'alumnat la tasca d'arreplegar històries per a fer una obra. Ací trobaran també la premissa per a arreplegar històries memorables: històries que hagen tingut lloc el mateix mes de qualsevol any en què es realitza la JORNADA MEMORABLE.

Per al treball amb les imatges podem repartir a cada xiquet o xiqueta (o en petits grups) una targeta impresa amb una imatge. Les imatges representen situacions de vivències com les que podran buscar ells i elles mateixes en el seu entorn (una celebració privada o una pública), un fet climatològic excepcional, una inauguració, un naixement, una festa, un enamorament, l'arribada d'algú, o un acomiadament, l'entrega d'un premi, un fet esportiu, unes eleccions, un accident, una troballa, un casament, etc. Les imatges inclouen exemples de diferents fonts primàries, que serveixen d'exemples per a la fase d'arreplegada d'històries posterior: fotografies, fonts orals, mitjans de comunicació, objectes, elements arquitectònics...

Hauran de generar un títol o un lema (breu) per a presentar la història. Amb aquesta finalitat poden inspirar-se en els títols de cançons, pel·lícules o llibres que els són més propers. També poden imaginar què és el que va passar abans d'aquella imatge (quines condicions es donaven per tal que es produïra aquell fet) i com va canviar les vides de les persones que ixen en la imatge després d'aquell fet.

Per a aquesta activitat està previst dedicar una setmana aproximadament, la presentació del vídeo i la conversa està previst que duren menys d'una sessió a l'aula, de manera que podem dedicar més temps a la proposta de les imatges.

Adaptació a Infantil i opcionalment primer cicle de Primària

Per a grups amb xicalla més menuda, el treball de les imatges i construcció es pot realitzar col·lectivament en un rogle. La mestra tria quatre o cinc imatges i les va mostrant d'una en una demanant al grup que vaja construint les històries que s'imaginem a partir de cada imatge.

* L'escola ha de disposar de projector i un petit equip de so suficient per a amplificar el so del vídeo dins l'aula.

FASE 2

La segona fase del projecte consisteix principalment en l'arreglada d'històries per part de l'alumnat a l'entorn pròxim (família, associacions veïnals, col·lectius dels pobles, institucions pròpies, agrupacions esportives...).

L'objectiu d'aquesta fase es visibilitzar i donar valor a les "petites" històries que existeixen i alimenten l'imaginari col·lectiu d'un grup social, però també aquelles personals i individuals que ens fan ser i estar en grup i conformen la diversitat del col·lectiu. Volem constituir una nova efemèride al poble basada en les històries personals de les persones que l'habiten.

Amb aquesta proposta d'actuació volem acompanyar l'alumnat en un procés de recerca inspirador i motivador, però també crític i situat. En aquesta fase del procés es posen en joc algunes preguntes específiques sobre el valor i la forma de les històries que podem compartir i commemorar:

Quins fets marquen les nostres vides?

Hi ha històries més importants que altres?

Com podem localitzar aquestes històries?

Com les podem explicar?

Quin valor prenen quan es fan públiques? Totes les històries es poden explicar?

2.1 MANUAL PER A ARREPLEGAR FETS MEMORABLES

Descripció i objectius

L'arreglada d'històries comença amb l'arribada d'un **sobre amb instruccions senzilles**, que es repartirà a cada grup. Aquest sobre servirà de ferramenta d'emmagatzematge de diferents fonts primàries que ens puguen ajudar a arreglar les històries; així es converteix en la ferramenta principal d'aquests grups d'investigadors i investigadores que buscaran les històries.

L'objectiu d'aquest sobre és, d'una banda, fomentar la **participació i motivació** del grup amb l'ambient de repte, simulant un joc de pistes en el qual han d'aconseguir una sèrie de materials llistats a la part de davant del sobre i, d'altra banda, **facilitar l'arreglada** amb unes instruccions senzilles i visuals.

A la part de davant del sobre podran trobar una llista amb les diferents **fonts primàries possibles**: fotografies, objectes, notícies de mitjans de comunicació, fonts orals, elements arquitectònics... i també possibles llocs on trobar-les (família, associacions veïnals, col·lectius dels pobles, institucions pròpies, agrupacions esportives...).

Proposta per a treballar

L'aparició del sobre s'ha de plantejar com un joc en el qual cada grup ha d'aconseguir les diferents parts que es proposen. En aquesta fase és imprescindible que el grup haja entès per què estan fent això recuperant les idees de fases prèvies (la importància de les històries menudes, la participació en una JORNADA MEMORABLE a la qual assistirà tot el poble, l'encàrrec del vídeo de l'IVAM, la idea de proposar una nova fita al poble amb històries seues...), segons quina part haja motivat més el grup però també donant valor i importància a les "petites" històries des de les aules.

Proposem fer diferents grups la primera sessió abans de presentar els sobres, depenent del nombre d'alumnes de cada aula i edats, i comentar conjuntament les instruccions del sobre per a assegurar-se que queda clar l'objectiu.

És important recordar que les històries que busquen han d'haver passat al **mes en què se celebrarà la JORNADA MEMORABLE**. D'aquesta manera podem delimitar la cerca d'històries i ho relacionem amb l'objectiu de generar una nova fita al poble amb històries personals que considerem rellevants.

A aquesta tasca li podem dedicar una sessió de classe, depenent de la disponibilitat temporal de cada aula.

2.2 RECERCA DE FETS MEMORABLES

Descripció i objectius

En aquesta fase s'obri un **termini per l'arreglada de històries**. Amb aquest temps volem que l'alumnat siga capaç de dur a terme un procés de recerca previ a la creació que done sentit a l'acte, i els permeta reflexionar al voltant de quines històries pensem que podrien estar dins d'una JORNADA MEMORABLE i quines no, trencant amb les idees preconcebudes segons les quals només les grans fites dels llibres o grans personatges poden entrar quan parlem de moments memorables d'un territori.

Proposta per a treballar

Aquesta és la fase més **autònoma de treball** i es pot plantejar com un treball a l'aula, un treball a fer en les hores no lectives o una posició mixta. Proposem que siga una faena que es pugua fer de manera independent, ja que moltes de les coses possibles a parlar estan relacionades amb ambients més familiars o socials que escolars possiblement, però també considerem positiu un acompanyament a les aules ja siga per a les qüestions més pràctiques, com aprendre a fer una recerca de notícies en els mitjans de comunicació, o per qüestions més relacionades amb possibles reflexions que naixen del procés.

Per exemple, en una aula es podria plantejar la recerca general d'idees i fonts fora dels temps escolars però dedicar una sessió a aprendre a buscar informació en les notícies en informàtica. Però també es podria plantejar que la faena de recerca fora totalment fora de l'aula i dedicar les hores de classe a reflexionar al voltant de quines històries estem agafant i per què, acompanyar els processos de pensament...

Pot ser interessant que els grups busquen la informació de forma conjunta i visiten llocs en grup fora de classe, o també que cada persona trie una font o ambient pels seus interessos i completen la cerca per parts individuals. També es pot plantejar una visita amb l'escola a alguna de les entitats que es consideren rellevants per a la recerca.

Durant el procés és important recordar que es tracta de buscar històries personals, concretes o socials com la caiguda d'una dent, el naixement d'un germà, un dinar familiar amb els iaios, la compra d'una bicicleta, un aniversari... Qualsevol tipus de fita en la vida de les persones, però **evitar la tendència a buscar moments ja considerats memorables** al poble, personatges rellevants ja coneguts o històries especialment visibilitzades ja prèviament.

Respecte als materials, poden ser de qualsevol tipus: una foto on apareix un amic que ve als estius, un objecte de casa que ens recorda quan va passar alguna cosa, el llibret de festes on apareix la nostra mare, una notícia de quan la nostra tia va guanyar un concurs... En el cas que necessiten materials que no poden guardar al sobre o no tenen físicament, es poden buscar alternatives: fer una foto, un dibuix, imprimir la notícia... encara que tindre les coses a classe si és possible pot ajudar a fer-ne una exposició més clara.

***No s'ha d'oblidar que les persones de l'entorn a l'aulari no han de saber per a què és aquesta arreglada...**

Adaptació per a Infantil i opcionalment primer cicle de Primària

El material per a aquests cicles no canvia, poden treballar amb el sobre amb instruccions, encara que la forma de presentar-lo i treballar-lo a l'aula pot ser grupal i acompanyada, ja que no existeix un treball autònom per part de l'alumnat.

La persona encarregada de dur el procés a l'aula pot presentar el sobre amb un únic sobre per a tot el grup de classe i explicar que cal arreglar històries, i demanar cada dia una de les coses a tot el grup. Per exemple, demanar un dia que pregunten alguna cosa a casa, un altre que porten alguna cosa de casa que els agrada relacionada amb algun moment important per a elles... L'objectiu ací es introduir la noció de històries que es presenta, basada en el seu context més proper, pot servir per a ubicar en el temps fites de les seues vides tenint presents a soles els anys de la seua vida, aniversaris, objectes familiars que tenen més temps... Introduint la noció temporal basada en històries personals.

Es planteja que la fase d'arreglada d'històries, inclosa la presentació del sobre, dure dues setmanes aproximadament.

2.3 ELABORACIÓ DELS RELATS

Descripció i objectius

En aquestes setmanes, l'objectiu és seleccionar les històries que es commemoraran en la jornada i donar un format que es pugui traslladar a l'acció radiofònica. És aquí on l'alumnat haurà de crear històries basades en els fets arrellegats en la recerca prèvia.

En primer lloc, hauran de triar un dels fets arrellegats per cada grup de manera que puguin treballar en profunditat amb aquest fet: què coneixem dels fets?, tenim accés als seus protagonistes i testimonis?, quines altres fonts d'informació tenim?, tenim tota la informació?, o cal que la completem amb alguna part que hauré d'inventar-nos o imaginar?

Després hauran de pensar el format en el qual es presentarà dins d'una sèrie de possibilitats marcades: entrevista, relat ficcionat, radionovel·la... i quin material necessiten per a fer-ho (àudios, guió per a llegir en directe a la ràdio, guió de l'entrevista...

Proposta per a treballar

En aquest procés és imprescindible delimitar i sistematitzar les dades arrellegades amb els alumnes. Es pot fer amb cada grup o, si es considera necessari, fent una votació, triant un format diferent per a cada grup depenent de la història triada... Cal tindre en consideració la capacitat de cada grup de fer possible la proposta en termes de viabilitat. Per exemple, si es selecciona la història d'una iaia i es considera que seria interessant fer una entrevista ha de ser possible que vingi el dia de la JORNADA MEMORABLE o, al contrari, buscar alternatives per a contar la història com ara gravar en àudio l'entrevista prèviament, teatralitzar-la...

Es recomana fer una primera sessió per a triar una història per grup, les seues possibilitats i els arguments per a triar-ne una en comptes d'altres. És un bon moment per a reflexionar al voltant de què pensem que fa que un fet siga important, per què pensem que és rellevant compartir-ho, si una cosa és important per a mi quins beneficis té compartir-la amb altres, trobar les possibles coincidències en els fets triats pels diferents grups... Per a totes són importants coses semblants?

Durant aquest procés, els membres del col·lectiu La Figuera treballarem conjuntament amb els equips docents per a omplir una fitxa tècnica de cada grup que incloga les dades necessàries per a generar un guió i els materials que es necessiten de cada grup, també per a assessorar en els possibles formats de relat de les històries.

Adaptació a Infantil i opcionalment a primer cicle de Primària

Per a aquests cursos proposem treballar des de la teatralització de les històries, mitjançant possibles personatges dels relats que puguin donar lloc a diferents rols interpretats per les persones del grup. Depenent de les edats de cada grup es pot tractar de fer un guió basat en la història seleccionada i practicar-lo en forma de teatre o reproduir en àudio el joc simbòlic a què done lloc la improvisació a l'aula.

3. JORNADA MEMORABLE

Tal com hem anat explicant al llarg de tot el dossier, la vida del projecte en cada aulari dels centres CRA participants culminarà amb una jornada d'accions col·lectives.

Aquesta jornada recollirà els resultats del procés de treball i esdevindrà alhora una celebració i el moment en què es desvetlen els misteris i es compartisca amb tot el poble les troballes i els relats construïts.

Serà una JORNADA MEMORABLE, plena de sorpreses i amb la participació de tothom. L'organització, la dinamització i la realització tècnica de la jornada anirà a càrrec de La Figuera, amb la col·laboració de l'equip docent i els i les protagonistes del projecte: les xiquetes i xiquets.

3.1 PREPRODUCCIÓ DE LA JORNADA MEMORABLE*

Una setmana abans de la data que haurem definit per a la realització de la jornada, es tancarà el procés de creació de relats.

És important que la data de tancament del procés a l'aula siga uns dies abans per tal de facilitar un tancament ordenat i compartit dels resultats finals.

Així doncs, es marcarà una data límit entre 5 i 7 dies abans de la jornada per tal que l'equip docent faça arribar a les persones responsables de l'activació (col·lectiu La Figuera) tot el material resultant dels processos de creació. Aquest procés de traspàs del material es consensuarà en la reunió entre l'equip docent i el col·lectiu La Figuera, que tindrà lloc en la SEGONA VISITA programada al centre.

Tot aquest material servirà per a organitzar les dues accions de la JORNADA MEMORABLE, amb el qual el col·lectiu La Figuera editarà els arxius d'àudio i/o imatges (per a les pancartes), organitzarà la faena i definirà el guió de l'acció radiofònica.

De cada "relat memorable" cal fer arribar:

- Títol o lema breu
- Breu resum (no el farem servir, és per a orientar l'edició dels continguts)
- Documentació arreplegada (imatges, arxius de so, documents, etc.)
- Documents elaborats per les xiquetes o xiquets (guions, textos, dibuixos, vídeos, etc.)

* Al llarg de la setmana de preproducció, caldrà establir un protocol de comunicació amb la persona que coordina el projecte a l'aulari per tal de resoldre dubtes.

3.2 ACCIONS MEMORABLES

És el gran dia!

El col·lectiu La Figuera farà arribar al centre tots els equips i materials necessaris i es muntaran els espais de la manera que s'haja acordat en la SEGONA VISITA al centre.

Tot estarà a punt a l'hora de l'arribada de la xicalla a l'escola. Aquest és el seu dia, i mirarem de fer tot el possible per tal que se senten orgullosos i orgullosos del treball realitzat i que gaudisquen molt de les accions de la jornada.

La temporalització de les accions pot variar segons els horaris de cada centre, però a continuació presentem una aproximació orientativa dels temps que ens ocuparà cada acció:

- L'IVAM arriba a l'escola: 30-45 minuts

Presentació teatralitzada de l'arribada de les dues mediadores que es faran passar per responsables del museu (de diversa índole).

- Taller de pancartes: 60 minuts

Taller de confecció exprés de pancartes de pal (cartó i fusta).

- Descans per a esmorzar: 20-30 minuts

- Desfilada dels "relats memorables": 60-90 minuts

Cercavila de convocatòria al veïnat amb pancartes de pal, la pancarta i un automòbil amb amplificació de so.

- Descans

- Acció radiofònica: 90 minuts (30 minuts de preparatius i 60 d'acció)

La proposta de programació dependrà de l'horari lectiu de cada aulari i es tancarà en la SEGONA VISITA de La Figuera.

COORDINACIÓ I CONTACTE

IVAM Departament d'Educació

Irene Llàcer

irene.llacer@ivam.es

Tècnica d'educació i activitats culturals

IVAM. Institut Valencià d'Art Modern

C/ Guillem de Castro, 118 - 46003 València

Tel. +34.963176668

La Figuera

Alba Oller

alba@lafiguerabenimacllet.org

Tel. +34.622715381

SOBRE EL COL·LECTIU LA FIGUERA

La Figuera és un projecte cooperatiu que impulsa accions i propostes per a oferir espais de creixement sobirà, lliure i creatiu en el temps de lleure. Les persones que l'impulsen són Teresa Mata Ferrer, Lluç Mayol Palouzié i Alba Oller Benítez que compten amb trajectòries singulars, vinculades a les pràctiques pedagògiques i artístiques des de perspectives políticament compromeses. El punt de trobada, i inici del projecte cooperatiu, és l'activació d'un espai comunitari en el context de l'espai Escuela Meme al barri de Benimacllet de València.

L'espai de La Figuera es va posar en marxa al setembre de 2019 i funciona amb un col·lectiu de 25 famílies i diverses persones a títol individual que conformen una comunitat al voltant de 45 persones que participen en diversos espais de creació, joc i reflexió com un obrador d'arts, un col·lectiu artístic de xicalla (La Tropa Canalla), una escola de pedagogies per a persones adultes, una ràdio participativa amb xicalla durant el confinament, etc.

Podeu trobar més informació de La Figuera en:

www.lafiguerabenimacllet.org

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

TOTS
A UNA
veu

IVAM